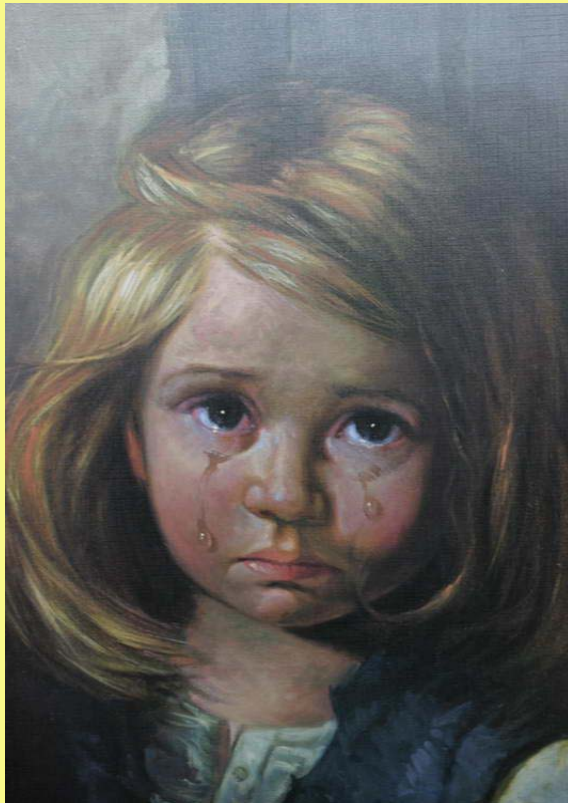

KONFERENCJA

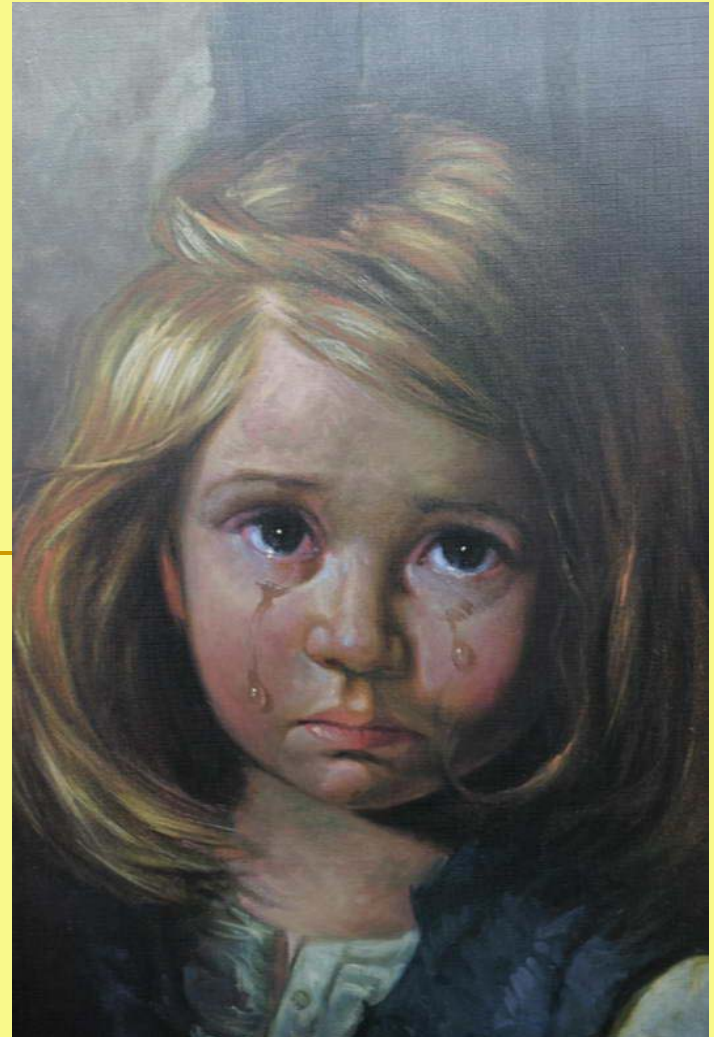
„ ŻYCIE Z FAS ”

BIAŁYSTOK

31.05.2011r.

**„CIAŻA
A PŁODOWY
ZESPÓŁ
ALKOHOLOWY
FAS”.**

**Białystok
31.05.2011r.**

CHYBA JESTEM W CIAŻY???

Co mam robić???

- **Dowiedziałam się w środę,**
że jestem w **6 tyg.** ciąży, nic na to nie wskazywało i nie oszczędzałam się za bardzo. Przez te 6 tyg, byłam na 7 urodzinach i nie odmawiałam alkoholu - tak się składa, że prawie cała moja rodzina ma urodziny we wrześniu i październiku, a teraz się boję o mojego maluszka. Zamiast się cieszyć, piszę to ze łzami w oczach. **Co mam robić?**

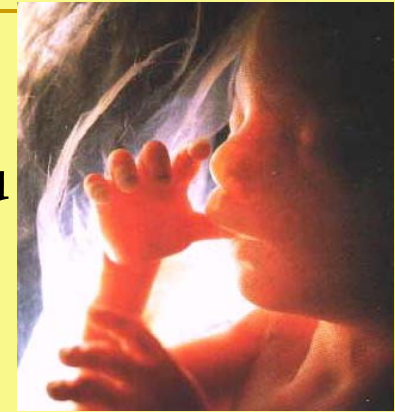

Witaj!

Ja miałam podobny problem. W 8 tygodniu dowiedziałam się, że jestem w ciąży, a imprezowałam kilka razy w tygodniu. Jak dowiedziałam się, że jestem w ciąży natychmiast rzuciłam alkohol i papierosy, których też całą paczkę paliłam. W styczniu urodziłam dużego, zdrowego synka :-)

Także nie martw się. Kiedyś o FAS nie było, tak głośno i ciężarne piły, jak okazja była i zdrowe dzieci rodziły. Oczywiście, że alkohol szkodzi i to bardzo, więc teraz już nie pij i wszystko będzie dobrze :-)

dzieci z FAS rodzą się, gdy kobieta całą ciążę upija się regularnie. Pozdrawiam i nie zamartwiaj się tak, bo to bardziej szkodzi maleństwu :-)

Ogólnopolska kampania edukacyjna „Cięża bez alkoholu”

Kampania społeczna

- Początek 9 września – Światowy Dzień FAS

Narzędzia kampanii:

- Spoty radiowe i telewizyjne
- Billboardy
- Materiały edukacyjne – ulotki, broszury, plakaty
- Artykuły prasowe i strona internetowa
- Pikniki edukacyjne
- Egzekucje niestandardowe – T – shirty, kalendarze, notesy, infolinia itp.
- Szkolenia dla lekarzy, pielęgniarek, położnych, pracowników socjalnych i innych (podstawowe)
- Współpraca z gminami !!!

Plakaty na użytek kampanii.

Piwo, wino i wódka zawierają ten sam alkohol etylowy, tylko w różnych stężeniach.

Szklanka 200 ml 5% piwa

Lampka 100 ml

10% wina

Kieliszek 25 ml

40% wódki

= 10 gramów czystego alkoholu etylowego (porcja standardowa)

Cele kampanii:

- Zmniejszenie liczby kobiet pijących w czasie ciąży
- Zwiększenie wiedzy na temat negatywnego wpływu alkoholu na płód

Grupa docelowa:

- Kobiety w wieku rozrodczym (w tym w ciąży)
- Całe społeczeństwo

Patronat: Minister Zdrowia, Polskie Towarzystwo Ginekologiczne i Biuro WHO w Polsce

Partnerzy: Centrum Zdrowia Dziecka, Instytut Matki i Dziecka, Stowarzyszenie Zastępczego Rodzicielstwa, Fundacja „Daj Szansę”

Skala zjawiska:

- Co trzecia kobieta (33%) w wieku prokreacyjnym (18-40 lat) piła alkohol w czasie ciąży.
- Ponad dwie trzecie Polaków (83 proc) spotkało się z informacją, że nawet najmniejsza ilość alkoholu spożyta przez kobietę w ciąży może stanowić zagrożenie dla normalnego rozwoju płodu.
- Niemal jedna trzecia (32 proc) badanych Polaków spotkała się z opinią, iż kobieta w ciąży powinna spożywać regularnie niewielkie ilości czerwonego wina. 16% badanych jako źródło tej wiedzy wskazało lekarza.

* Badanie przeprowadzone na zlecenie PARPA przez PBS w Sopocie w czerwcu i lipcu 2005 na reprezentatywnej próbie 1038 Polaków

Ciąża bez alkoholu – badania PARPA (skala zjawiska)

- Nawet troje dzieci na każde 1000 urodzeń żywych może być dotkniętych płodowym zespołem alkoholowym (Fetal Alcohol Syndrome).
- To więcej niż liczba rodzących się dzieci z zespołem Downa (1 na 700 urodzeń).
- W Polsce rodzi się rocznie 300 000 dzieci. 0,3% to 900 dzieci z FAS.
- Dziesięć razy więcej dzieci ma rozmaite zaburzenia rozwojowe spowodowane alkoholem klasyfikowane jako FAE (Fetal Alcohol Effect).

**Nie ma bezpiecznej dawki
alkoholu w ciąży,
niezależnie od etapu ciąży
alkohol zawsze szkodzi!**

Jeśli dziecko w łonie matki pije alkohol....

- Może dojść do poronienia lub dziecko urodzi się martwe
- Może urodzić się przedwcześnie i może być niezdolne do życia
- Jeśli przeżyje - może mieć liczne wady rozwojowe, cierpieć na płodowy zespół alkoholowy (FAS) i być opóźnione w rozwoju psychoruchowym

Dziecko przed narodzeniem:

Ciąża a alkohol:

- Ryzyko poronienia, przedwczesny poród, niska waga urodzeniowa
- Uszkodzenia mózgu (w każdym trymestrze ciąży)
(duże wady w OUN powstają między 3 a 5 tyg. ciąży)
- Zespół ADHD
- Opóźnienie wzrostu
- Wady serca
- Wady nerek
- Problemy z widzeniem i ze słyszeniem
- Ryzyko wystąpienia FAS

FAS -

- Płodowy Zespół Alkoholowy

- Alkohol uszkadza płód bardziej, niż jakikolwiek inny narkotyk.
 - Nie istnieje bezpieczna dawka alkoholu, którą można spożywać w czasie ciąży bez ujemnego skutku na dziecko.
 - FAS jest wiodącą przyczyną chorób umysłowych.
 - FAS jest przyczyną poważnych problemów społecznych i zaburzeń zachowania (np. ADHD).
 - Zespołowi FAS i innym uszkodzeniom alkoholowym można zapobiec w 100%.
-

Definicja FAS:

- **Płodowy zespół alkoholowy – FAS** jest to zespół nieprawidłowości, stwierdzonych u dzieci matek spożywających alkohol w okresie ciąży. Warunkiem jego wystąpienia jest picie alkoholu przez kobiety ciężarne. Wówczas alkohol przenika przez łożysko i jest wchłaniany w całości przez dziecko, uszkadzając płód nieodwracalnie.
- **FAS** jest zespołem umysłowych i fizycznych zaburzeń, które mogą wyrażać się jako opóźnienie umysłowe, dysfunkcja mózgu, anomalia rozwojowe, zaburzenia w uczeniu się i zaburzenia psychologiczne. **FAS jest skutkiem działania alkoholu na płód w okresie prenatalnym.**

Kryteria określające FAS:

- Wywiad potwierdzający narażenie na działanie alkoholu w życiu płodowym,
- Anomalie rozwojowe twarzy,
- Mała waga urodzeniowa, opóźnienie wzrostu,
- Zaburzenia neurorozwojowe (dysfunkcja OUN),
- Niewyjaśnione zaburzenia zachowania,
- Wady wrodzone.

Anomalia i opóźnienia rozwojowe dzieci z FAS:

- Dzieci z FAS mają **niską wagę urodzeniową** i z trudem przybywają na wadze. **Obwód głowy** może być mniejszy niż normalnie. Niektóre niemowlęta mogą mieć **wady serca** lub inne anomalia dotyczące **uszu, oczu, wątroby lub stawów**.
-

- FAS i opóźnienia rozwojowe

Większość dzieci z FAS ma opóźnienia rozwojowe i współczynnik inteligencji (IQ) niższy od normalnego. Stopień zaburzeń rozwojowych jest zwykle porównywalny ze stopniem opóźnień rozwojowych.

- **FAS i Ośrodkowy Układ Nerwowy**

Większość niemowląt z FAS jest pobudzona.

Ma trudności z jedzeniem, jest nadwrażliwa na bodźce. Może mieć hipertonię (zbyt duże napięcie mięśniowe) lub hypotonię (zbyt małe napięcie mięśniowe) lub jedno i drugie.

Najbardziej groźne cechy charakteryzujące FAS to subtelne objawy uszkodzenia układu nerwowego będące rezultatem narażenia dziecka na działanie alkoholu w życiu płodowym.

■ Objawy te mogą wystąpić jako zespół FAS lub FAE:

- deficyt uwagi
 - deficyt pamięci
 - nadaktywność
 - trudności z rozumieniem pojęć abstrakcyjnych (matematyka, czas, pieniądze)
 - nieumiejętność rozwiązywania problemów;
 - trudność w uczeniu się na błędach;
 - słaba ocena sytuacji
 - niedojrzałe zachowanie;
 - słaba kontrola impulsów
-

FAS- Fetal Alcohol Syndrome (Płodowy Zespół Alkoholowy)

(łagodniejsza postać to FAE (Fetal Alcohol Effect))

- Niski wzrost i małowłowie
- Dysmorfie twarzy
- Wady układu kostno – mięśniowego i zaburzenia czucia głębokiego, problemy z koordynacją
- Problemy ze słyszeniem, opóźniona zdolność mówienia
- Zmniejszone pole widzenia, słaba pamięć wzrokowa
- Anomalie w budowie wątroby, serca, nerek, narządów płciowych
- Podwyższony próg bólu lub nadwrażliwość na ból

FAS – cd.:

- Nadpobudliwość
- Impulsywność (impuls – działanie – myślenie)
- Problemy z pamięcią i trudności w uczeniu się
- Zaburzenia zachowania, niedostosowanie społeczne, trudności w przewidywaniu konsekwencji swoich zachowań
- Niekontrolowane napady złości
- Skłonność do uzależnień
- Skłonności depresyjne i lękliwość
- Podatność na manipulacje

FAS i mózg:

- **Czyli jak alkohol wpływa na mózg dziecka:**

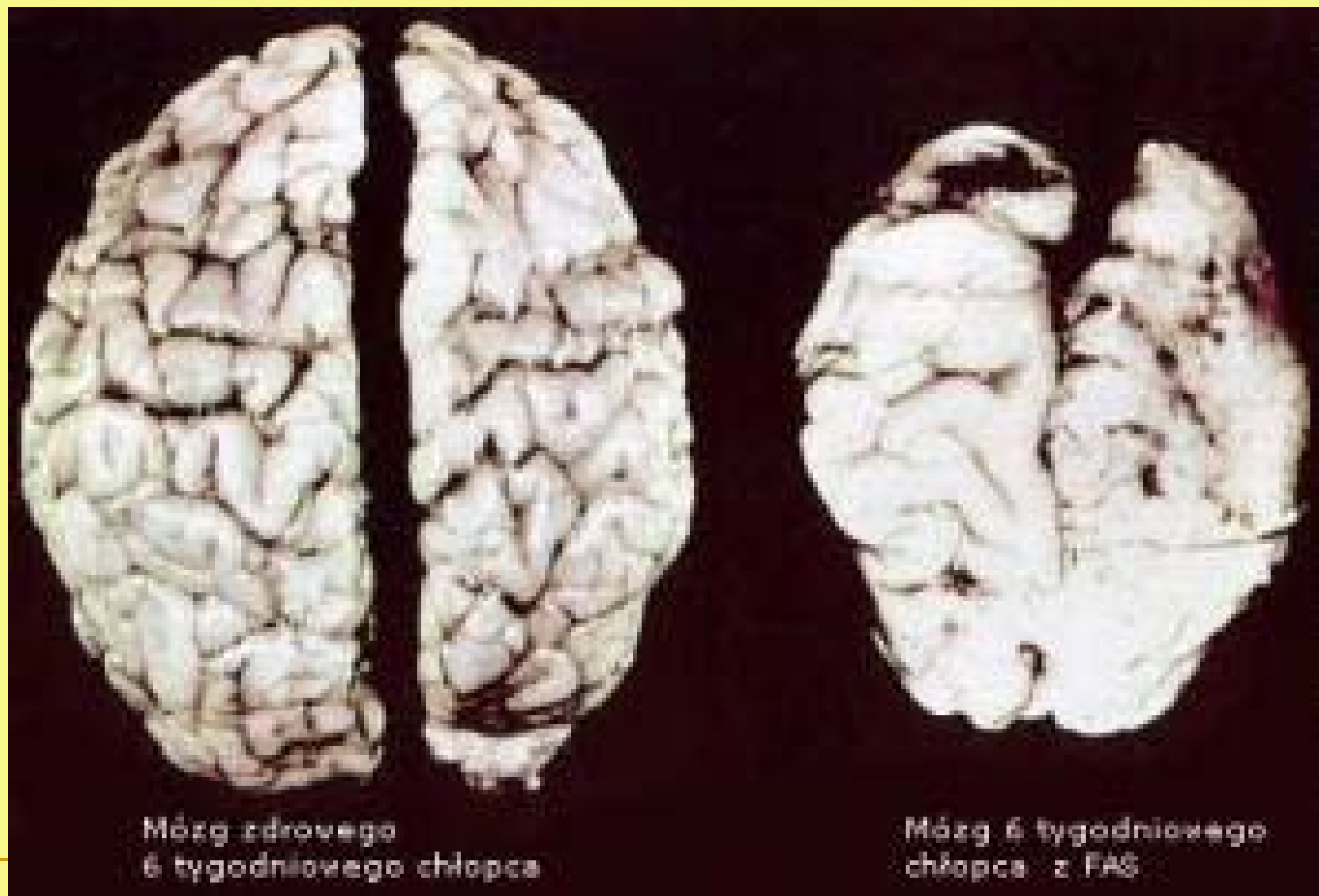
Najbardziej powszechnym skutkiem jest stałe uszkodzenie mózgu, które prowadzi do trudności w uczeniu się, zaburzeń zachowania, deficytów pamięci, zespołu ADHD i/lub opóźnień rozwojowych.

Stan ten nazywa się "**statyczną encefalopatią**", co oznacza, że stan mózgu nie pogarsza się, ani się nie poprawia.

Najbardziej podstępne uszkodzenia spowodowane są okazjonalnym piciem alkoholu.

Uszkodzenia te mają wpływ na te obszary, które właśnie się rozwijają, powodując obumieranie komórek mózgowych, migrację komórek do niewłaściwych obszarów oraz tworzenie się niewłaściwych połączeń między neuronami.

Szkodliwy wpływ alkoholu na mózg

Dorośli z zespołem FAS:

- mają trudności z osiągnięciem pełnej niezależności. Mają kłopoty w szkole, problemy w utrzymaniu stałej posady i wytrwaniu w zdrowym związku. **Dzieci i dorośli z FAS** są podatni na fizyczną, seksualną i emocjonalną przemoc. Bez wczesnej interwencji osoby takie mają szansę rozwinąć zaburzenia wtórne, takie jak choroby umysłowe, problemy z prawem, problemy szkolne, nadużywanie alkoholu i narkotyków, niepożądaną ciążą.

Dzieci z FAS:

- Jakie cechy charakterystyczne wyróżniają dzieci z FAS?

Dzieci z FAS mają wiele (nie zawsze wszystkie) następujących cech charakterystycznych:

- Niska waga urodzeniowa,
- Mały obwód główki,
- Fałda w kącie ocznym
- Małe, szeroko rozstawione oczy,
- Płaska środkowa część twarzy,
- Krótki, zadarty nos,
- Brak rynienki podnosowej,
- Cienka górna warga.

Dysmorfia twarzy w przebiegu FAS

- Szeroko rozstawione oczy
- Szeroka nasada nosa
- Dodatkowy fałd skórny w kącie oka

Dysmorfia twarzy w przebiegu FAS

- Brak rynienki podnosowej
- Cienka górna warga
- Małożuchwie
- Nisko osadzone uszy

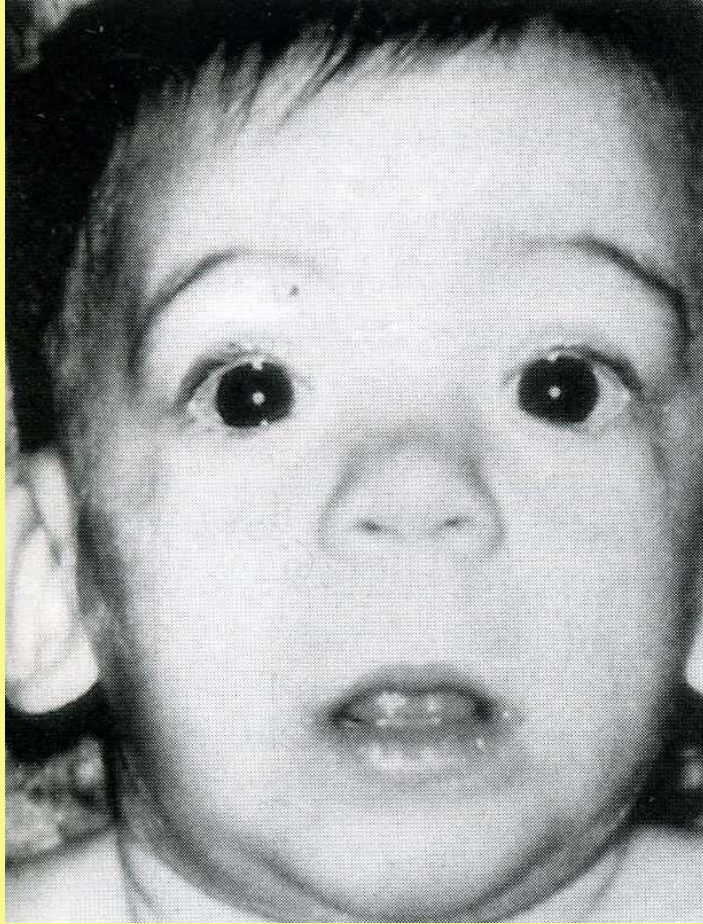
Dysmorfia twarzy w przebiegu FAS

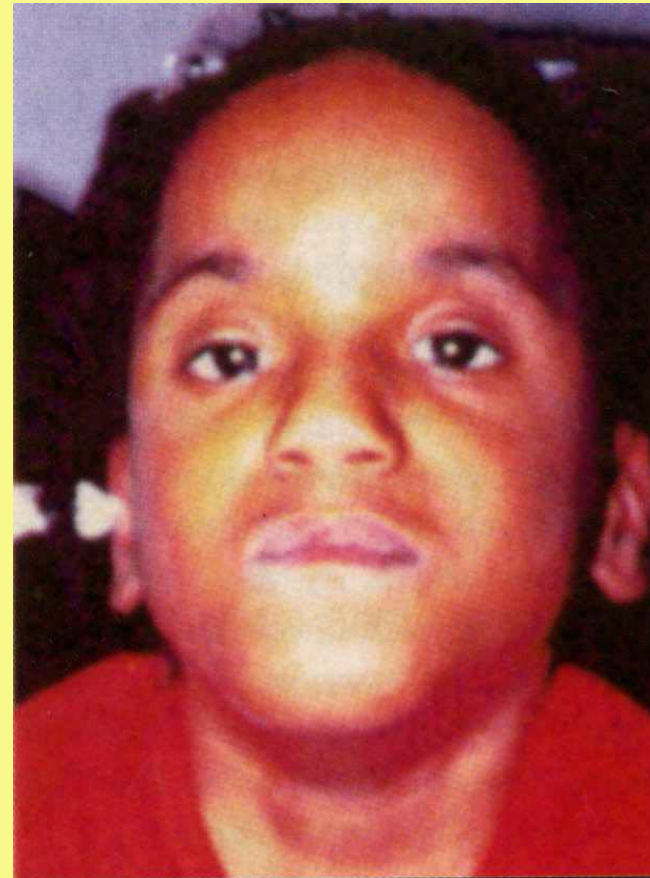
Dzieci z zespołem FAS

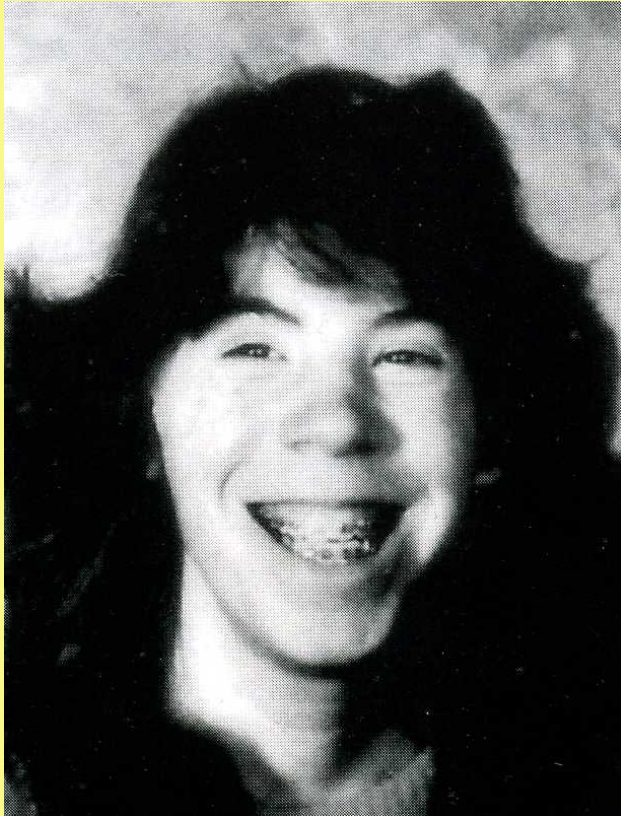
Dzieci z zespołem FAS

Cechy FAS niezależnie od rasy

Cechy FAS niezależnie od rasy

Dzieci z zespołem FAS

A child with Fetal Alcohol Syndrome
(O'Rahilly 1995).

Face of fetal alcohol
syndrome victim

Zespół FASD

Źródło: www.parpa.pl

Źródło: www.parpa.pl

-
- Cechy te mogą być niewidoczne zaraz po urodzeniu oraz u osób dorosłych.

Najbardziej nasilają się między **drugim** a **dziesiątym** rokiem życia. Większość niemowląt z **FAS** jest często rozdrażniona, ma trudności ze ssaniem, spaniem i jest nadwrażliwa na bodźce.

Niektóre niemowlęta mogą mieć wady serca i anomalia rozwojowe, zwłaszcza uszu, oczu, wątroby lub stawów.

**Nie ma bezpiecznej dawki
alkoholu w ciąży,
niezależnie od etapu ciąży
alkohol zawsze szkodzi!**

**Zespołowi FAS i innym
uszkodzeniom
alkoholowym można
zapobiec w 100%.**

Wystarczy zachować abstynencję w czasie ciąży !

DZIECKO Z FAS W SZKOLE – JAK MU POMÓC?

- **FAS** – alkoholowy zespół płodowy jest niepełnosprawnością ukrytą, ponieważ na skutek spożywania alkoholu przez matkę doszło do uszkodzenia mózgu dziecka przed urodzeniem.
- Podstawą schorzenia jest zaburzenie organizacji mózgu. Osoby z FAS żyją „tu i teraz”.
- Funkcjonując w klasie nie potrafią poradzić sobie z najprostszymi czynnościami- funkcjonują w chaosie.

U dzieci z FAS wyróżniamy dwie główne grupy zaburzeń: pierwotne i wtórne.

Zaburzenia pierwotne – wynikają z uszkodzenia mózgu wywołane etanolem, do którego może dojść w czasie całego rozwoju płodu.

Zaburzenia wtórne – są skutkiem braku lub niewłaściwej opieki nad dziećmi z syndromem alkoholowym.

Zaburzenia pierwotne:

Nieharmonijny rozwój psychoruchowy:

- obniżone możliwości intelektualne, ok. połowa dzieci ma rozpoznawane upośł. rozwoju umysł. różnego stopnia
- poziom intelig. ucznia z FAS może mieścić się w normie lub na jej pograniczu, wielu z nich promocję do następnej klasy otrzymuje przy minimalnym wsparciu
- zaburzone są funkcje pamięci bezpośrednio jest ona mało wydajna,
- brak im umiejętności uogólniania, przewidywania i planowania
- mają trudności z przewidywaniem konsekwencji własnych działań, mają trudności w myśleniu abstrakcyjnym,
- są nadwrażliwe na dotyk, często mają podwyższony próg czucia głębokiego,
- wiele dzieci przejawia zdolności w niektórych dziedzinach np. w muzyce, posługiwaniu się komputerem, kontaktach interpersonalnych czy sportach.

Objawy wtórne

Brak wczesnego rozpoznania FAS i odpowiedniej opieki zwykle prowadzi do powstania zaburzeń wtórnych u dzieci z FAS

Objawy wtórne obejmują :

- lęk, złość, unikanie, wycofanie;
- wejście w rolę ofiary lub prześladowcy;
- zamknięcie się w sobie, kłamstwa, ucieczki z domu;
- przerwanie nauki szkolnej;
- bezrobocie;
- bezdomność;
- zależność od innych, chęć zadowolenia innych;
- choroby psychiczne, depresja, samookaleczanie się;
- gwałtowne i szokujące zachowania;
- impulsywność;
- kłopoty z prawem;
- skłonność do uzależnień;
- tendencje i zachowania samobójcze

Na wystąpienie objawów wtórnych ma wpływ środowisko i sposób postępowania z dzieckiem. To właśnie te objawy mogą być czynnikiem wpływającym na funkcjonowanie osoby z FAS.

Zaburzenia w funkcjonowaniu poznawczym u dzieci z FAS:

- trudności w nauce
- deficyt uwagi z nadpobudliwością psychoruchową
- trudności z uogólnianiem
- problemy z pamięcią
- trudności ze zrozumieniem relacji występujących pomiędzy przyczyną i skutkiem
- trudności z uszczegółowianiem
- trudności z przetwarzaniem i odbiorem informacji słuchowych

Zaburzenia w funkcjonowaniu społecznym i emocjonalnym:

- problemy z poszanowaniem cudzej własności,
- trudności ze zrozumieniem i przewidywaniem konsekwencji postępowania,
- uleganie manipulacjom i wykorzystywaniu przez innych,
- problemy z nawiązaniem i utrzymaniem przyjaźni,
- traktowanie obcych ludzi, jak kogoś z najbliższej rodziny,
- problemy z odtwarzaniem faktów.

**SPECYFICZNE STRATEGIE
POSTĘPOWANIA Z UCZNIEM
Z FAS
ROZWIĄZANIA MOŻLIWE DO
ZASTOSOWANIA W SALI
LEKCYJNEJ**

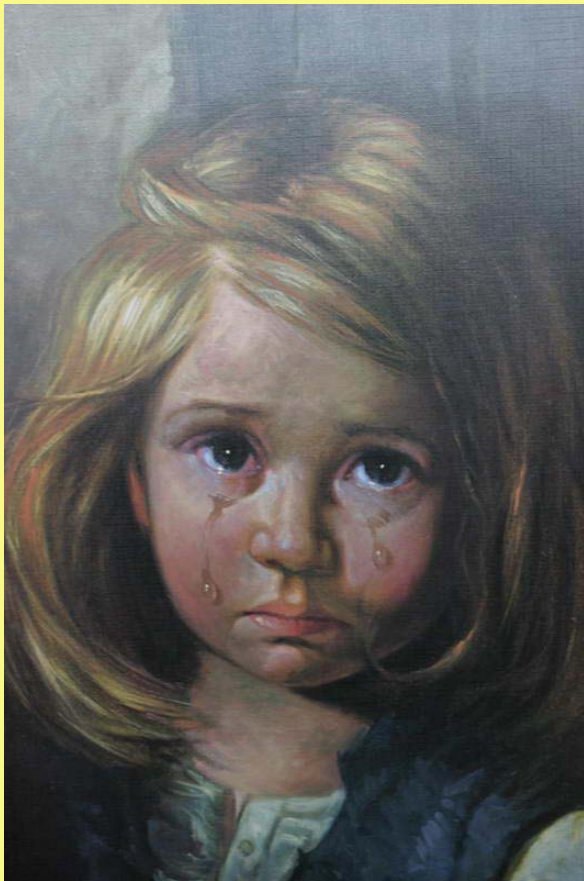
SPOSOBY ŁAGODZENIA NAPIĘĆ I FRUSTRACJI:

- stosuj proste słownictwo (nie generalizuj)
 - używaj krótkich poleceń dotyczących sedna sprawy
 - polecenia rozbij na kilka małych kroków
 - stosuj wizualne wskazówki, podkreślaj je gestem i mimiką
 - w celu przedstawienia etapów postępowania używaj ilustracji
 - stosuj określone znaki do porozumiewania się z uczniem
-
- umieść na plakacie plan postępowania

SPOSOBY REDUKUJĄCE NADMIAR BODŹCÓW:

- przygotuj odpowiednie miejsce dla ucznia,
- zachęcaj ucznia do utrzymywania porządku w miejscu pracy,
- przykrywaj materiałem zbędne elementy wyposażenia dla zminimalizowania ilości bodźców rozpraszających,
- stosuj słuchawki, aby ułatwić docieranie informacji werbalnych.

PŁODOWY ZESPÓŁ ALKOHOLOWY – FAS (Fetal Alcohol Syndrom)

**Ciąża bez alkoholu -
kampania w iławskich
szkołach (od 2007r.)**

Kampania „Cięża bez alkoholu” w iławskich szkołach.

W 2007 r. przeprowadzono zajęcia edukacyjne w
iławskich szkołach gimnazjalnych i
ponadgimnazjalnych w ramach ogólnopolskiej
kampanii „**Cięża bez alkoholu**”.

Wszystkie wyznaczone szkoły aktywnie włączyły się do
kampanii. Spotkania z młodzieżą uzgadniano z
pedagogami poszczególnych szkół. Zajęcia zostały
zrealizowane zgodnie z tematem i określoną ilością
godzin (tj. **56 godzin**, w czasie których z edukacji
skorzystało **1408 osób**).

Przed rozpoczęciem zajęć zadawałam młodzieży pytanie: „Czy wcześniej, ktoś spotkał się z tematem –

„**Ciąża bez alkoholu?**” - odpowiedź brzmiała: „**NIE**”, tylko dwie osoby z całej edukowanej populacji odpowiedziały „**TAK**”.

Jedna z tych osób oglądała program telewizyjny, a druga widziała plakat w placówce służby zdrowia.

Zajęcia w szkołach

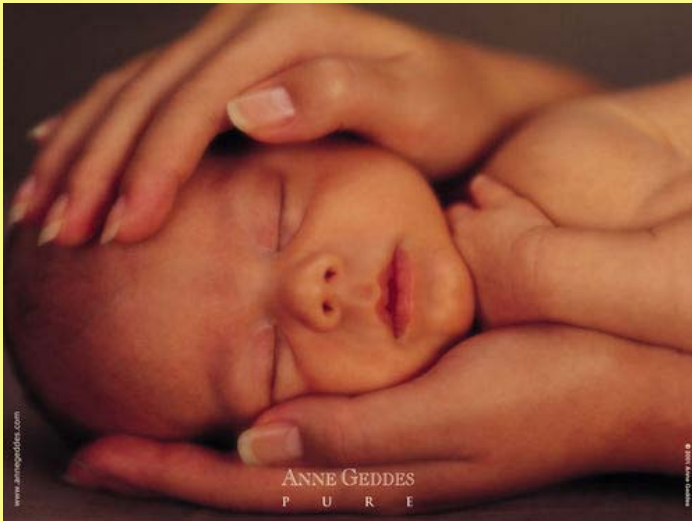

Reasumując, chciałabym stwierdzić, że w przyszłości warto kontynuować taką akcję „**CIAŻA BEZ ALKOHOLU**” wśród młodzieży, ponieważ w ten sposób podnoszona wiedza, kształtuje odpowiednie postawy i zachowania w sferze życia bez nałogów.

Piśmiennictwo

1. K.Liszczy, Jak być opiekunem dziecka z FAS?, Toruń 2005.
2. Badania nad dziećmi alkoholików, Raport 26, W-wa 2000.
3. Uszkodzenie płodu wywołane alkoholem, Raport 17, W-wa 1998.
4. Zespół Alkoholowy Płodu, oprac. J. Cholewa, Kraków 2004.
5. Jak być nauczycielem dziecka z FAS, Fundacja "Daj Szansę", Toruń 2006
6. Prac. Zbiorowa „Uszkodzenie płodu wywołane alkoholem”, PARPA, Warszawa, 1997;
7. KLECKA Małgorzata: Fetal Alcohol Syndrome – Alkoholowy Zespół Płodowy: poalkoholowe dzieci ze złożoną niepełnosprawnością // Dziecko Krzywdzone. – 2004 nr 8 s. 46-55
8. KLECKA Małgorzata: Alkoholowy zespół płodowy FAS : zaburzenia pierwotne i wtórne // Bliżej przedszkola. - 2004 nr 4 s. 26-27
9. Bartel H., Embriologia, Warszawa 2004.
10. Tyra T., Alkoholowy Zespół Płodowy, „Psychiatria Polska”, 1995, t. XXIX (5).
11. Zajączkowski K., Uzależnienie od substancji psychoaktywnych, Warszawa 2003.
12. Dziecko i jego środowisko. Noworodek przedwcześnie urodzony - trudności i satysfakcje / red. Iwona Pirogowicz, Andrzej Steciwko. - Wrocław: Wydaw. Continuo, 2008. Sygn. Pn 70425 - Pn 70426 {NOWOŚĆ}
13. Strona internetowa: www.parpa.pl
14. Hryniewicz Danuta, Specyfika pomocy psychologiczno – pedagogicznej dzieciom z FAS. PARPA, Warszawa 2007.

Dziękuję za uwagę

Ewa Fijołek
doktorantka UM w Łodzi